

Management summary

Podpora výkupů elektřiny vyrobené v obnovitelných zdrojích je ekonomicky neobhajitelná a morálně neospravedlnitelná. Kromě toho, že se jedná o extrémně drahý omyl, nedosahuje žádný ze svých implicitně i explicitně stanovených cílů.

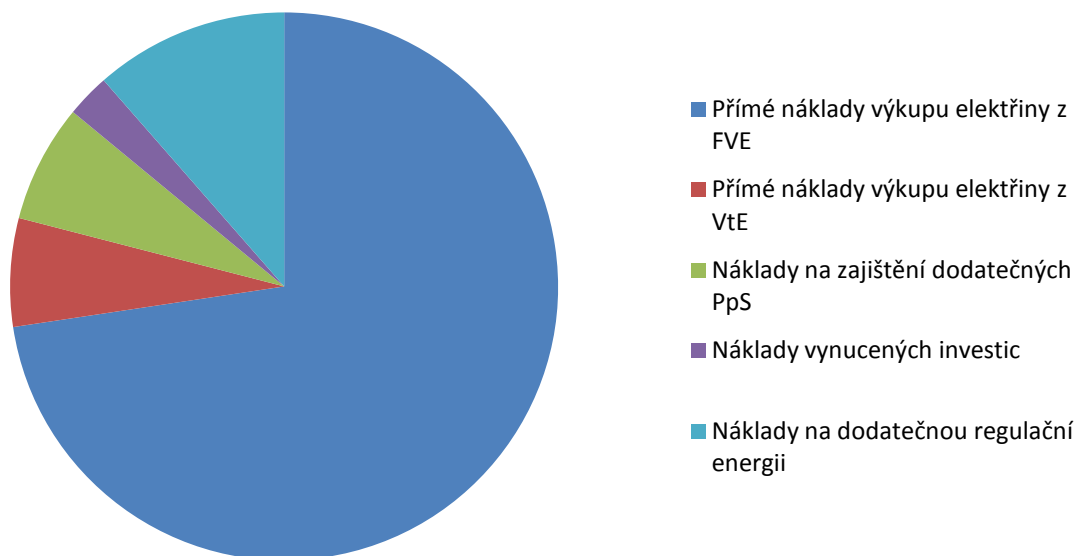
Celkové náklady na politiku podpory výkupu elektřiny z FVE a VtE (již po zahrnutí vlivu novely zákona č. 180/2005 Sb., tj. při předpokládaném snížení cen výkupu z FVE a VtE) dosahují cca 650 mld. Kč. I při zahrnutí hodnoty dodané elektřiny z FVE a VtE.

Sestávají se z:

- přímých nákladů výkupu elektřiny z FVE a VtE;
- nepřímých nákladů ze zvýšení nákupu podpůrných služeb;
- nákladů zvýšených investic do rozvoje distribučních a přenosových sítí;
- dodatečných nákladů na regulační energii.

Hrubé náklady (vše v mil. Kč)	Celkem 2010 – 2030	Podíl na celku
Přímé náklady výkupu elektřiny z FVE	509916	72,6%
Přímé náklady výkupu elektřiny z VtE	44836	6,4%
Náklady na zajištění dodatečných PpS	48948	7,0%
Náklady vynucených investic	18035	2,6%
Náklady na dodatečnou regulační energii	80380	11,4%
Celkem hrubé náklady	702116	100%
Hodnota elektřiny dodané FVE a VtE	47529	
Celkem čisté náklady	654587	

Největší položkou jsou náklady přímých výkupů, které tvoří cca 70% ze všech nákladů.

Náklady na podporu výroby elektřiny ve FVE a VtE tak odpovídají:

- zhruba dvojnásobku současné tržní hodnoty ČEZ;

- 25-ti násobku investičních nákladů na obnovy elektrárny Prunéřov;
- sedminásobku vynaložených nákladů na výstavbu jaderné elektrárny Temelín;
- dvoj- až trojnásobku předpokládaných nákladů na dostavbu Temelína;
- 60% současného státního rozpočtu;
- odhadům nákladů nutných k provedení penzijní reformy.

Největším problémem jsou pouze tři ročníky FVE – 2009 až 2011, které tvoří cca 75% všech nákladů na přímé výkupy a také cca 75% všech nákladů povinných výkupů elektřiny z FVE a VtE.

Z hlediska zákazníků se jedná o politiku, která zvýší ceny elektřiny a náklady na elektřinu a to pro všechny zákazníky o významné položky. Pro domácnost, která elektřinu užívá jen na osvětlení a provoz drobných energetických spotřebičů se jedná o dodatečné roční výdaje ve výši 900 až 1250 Kč. Pro domácnost, která elektřinou vaří a je lépe vybavená elektrickými spotřebiči pak o výdaje 2,5 až 3 tisíc Kč/rok. V případě živnostníka se jedná o nárůst nákladů mezi 15 a 20 tisíci korun ročně. V případě plně elektrifikované domácnosti se jedná o nárůst mezi pěti až osmi tisíci korun ročně. Z hlediska firem pak jejich náklady vzrostou následovně:

- malá společnost (spotřeba 1 GWh/rok) – 400 až 500 tisíc Kč/rok;
- střední firma (spotřeba 9 GWh/rok) – 3 až 4,5 mil. Kč/rok;
- velká firma (spotřeba 40 GWh/rok) – 15 až 20 mil. Kč/rok.

Další skupina nákladů a vlivů je nevyčíslitelná, ale reálně existuje. Jedná se zejména o:

- Omezení obchodování s elektřinou;
- Snížení stability energetických sítí proti výpadkům;
- Vytlačení prostředků na investice do jiných energetických zdrojů;
- Redistribuce peněz směrem k vyšším příjmovým skupinám;
- Omezení ekonomického a územního rozvoje.

Pokud jde o odůvodnění, která jsou používána na podporu této extrémně nákladné politiky, ani jedno není přesvědčivé a neodpovídá reálným datům.

- Masivní podpora výroby elektřiny z FVE a VtE nepovede ke splnění závazků ČR ohledně podílu výroby elektřiny na hrubé domácí spotřebě v roce 2008, ani v roce 2020.
- Výroba elektřiny ve FVE patří k nejdražšímu způsobu, jak snižovat množství emisí CO₂ z výroby elektřiny, stejného efektu by bylo možné dosáhnout nákupem emisních povolenek a jejich následným nevyužitím a to třicetkrát levněji. Výroba elektřiny z VtE je z hlediska úspory emisí CO₂ levnější než výroba elektřiny z FVE, ale stále je zhruba desetkrát dražší, než nákup povolenek.
- Výroba elektřiny z FVE a VtE nepřispívá ke splnění jednoho z hlavních cílů SEK – minimalizaci nákladů na energie – naopak, tyto náklady zvyšuje podstatným způsobem.
- Výroba elektřiny ve FVE a VtE nesnižuje, nýbrž zvyšuje dovozní závislost na zahraničních energetických zdrojích, neboť vytlačuje výrobu z domácího hnědého uhlí a nahrazuje ji mixem slunečního svitu, větru, vody, hnědého uhlí a dováženého zemního plynu. Navíc více motivuje domácnostik vytápění využívat dovážený zemí plyn.

Existuje několik možností, jak celou situaci řešit, nebo alespoň snížit náklady, které růst instalací FVE a VtE vyvolá – komplexní a důležitý.

Supernulová varianta: zrušení povinných výkupů zcela a bez náhrady pro všechny FVE a VtE. Toto řešení má dvě zásadní úskalí. Zaprvé, by vyvolalo reakci ze strany Evropské komise, která by neváhala použít v tomto případě tvrdé sankce (tj. zejména pokut ve výši několika procent HDP), a zároveň by vyvolalo vlnu pravděpodobně úspěšných žalob na Českou republiku za zmaření investic do fotovoltaických zdrojů. Náklady těchto arbitráží by dosáhly cca 560 mld. Kč, pokud by toto řešení bylo provedeno rychle, což je o cca 100 mld. Kč méně, než zachování stávající politiky.

Ostatní návrhy jsou pouze dílčí a pouze minimalizují problém, ale neřeší jej. Většina z nich také míří na období po 1. lednu 2011, které k celkovým nákladům přispívá pouze cca 20%.

Zmapování situace: využití dat a systému OTE ke zjištění a analýza stávajícího stavu. Toto řešení by zahrnovalo:

- Rozšíření kmenových údajů OTE o GPS souřadnice jednotlivých OPM – jak na straně spotřeby, tak na straně výroby.
- Stanovení jednoznačných metodických postupů pro použitá měření s tím, že u FVE a VtE nad 30 kW by se vždy mělo jednat o průběhové měření (typ A pro zdroje nad 500 MW, typ B u zdrojů mezi 30 kW a 500 kW). OPM, které jsou společně jak výrobní, tak spotřební, by měly být zrušeny.
- Analýza typických průběhů výroby v již existujících FVE a VtE dle užitých technologií a lokací.
- Vytvoření veřejné interaktivní on-line aktualizované databáze OZE.

Umožnění obchodování distribučním společností pro elektřinu z OZE, tak aby se nedostávaly do permanentní odchylky v případě růstu výkupů z OZE. Alternativním řešením je stanovení jiné povinné osoby pro výkup elektřiny z OZE, KVET a DZ – nabízel by se subjekt určený pro danou oblast jako dodavatel poslední instance.

Komplikace vstupu na trh pro investory do FVE a VtE:

- Územní řízení a stavební povolení: Sjednocení podmínek pro FVE a VtE a vyžadování povinného územního řízení, vypracování posudku EIA i stavebního povolení pro všechny FVE nad velikost instalovaného výkonu 5 kWp.
- Převedení všech FVE a VtE do režimu nestandardního způsobu připojení: Pro FVE a VtE (nebo obecně všech OZE) by mělo mít jakékoliv připojení charakter nestandardního způsobu připojení a tím by měli investoři do FVE a VtE nést i všechny náklady na své připojení do soustavy.

Stanovení vyšší účinnosti pro fotovoltaické panely není doporučeno, neboť výsledky mohou být kontraproduktivní.

Omezení kapacit pro FVE a VtE a aukce na tyto kapacity:

Je nutné stanovit množství FVE a VtE, které bude moci být připojeno pro dané roční období a tuto kapacitu prodat v aukci.

Snížení výkupních cen pro nové zdroje

Částečně již došlo k této možnosti díky výše popsané novelizaci zákona č. 180/2005 Sb. Jedná se ale o zcela nedostatečné řešení. Novela zákona by měla umožnit alespoň jeden z následujících postupů:

- možnost meziročního snížení cen bez stanovení limitů ohledně poklesu návratnosti;
- diferenciací výše podpory dle objemu výroby z daného OZE (vysoké výkupní ceny pro OZE platily pouze pro určité množství vyrobené elektřiny z OZE v daném roce a nad tento rámec by byly výkupní ceny buď významně nižší, nebo by nebyly stanoveny vůbec);
- omezení růstu výkupních cen podle PPI nebo zrušení tohoto ustanovení vůbec;
- snížení cen u již spuštěných zdrojů (zde však existuje riziko arbitráží).

Vytvoření odpovědnosti za výkyvy dodávaného výkonu do soustavy

Metody k dosažení jsou následující:

- povinnost dodržovat diagram dodávek pro provozovatele FVE a VtE;
- povinnost hradit náklady podpůrných služeb vyvolaných existencí FVE a VtE v soustavě – třeba formou fondu, do kterého by podle své výroby přispívali všichni výrobci ve FVE a VtE;
- zavést možnost odpojování FVE a VtE při problémech s řízením soustavy.

Vyvedení nákladů výkupu mimo ceny elektřiny

Možností, jak se alespoň zbavit vlivu zelených zdrojů na cenu elektřiny, je vyvedení financování budoucích výdajů z ceny elektřiny, tj. zrušení poplatku na podporu výkupu elektřiny z OZE, KVET a DZ. Všechny náklady by měly být financovány distribučním firmám a přenosové soustavě buď přímo ze státního rozpočtu, nebo emisí dluhopisů (mohly by být nazvány třeba „zelené“).